

NARODOWY
BANK POLSKI

Styczeń 2024 r.

Informacja o transakcjach oszukańczych dokonywanych przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych w III kwartale 2023 r.

Styczeń 2024 r.

Informacja o transakcjach oszukańczych dokonywanych przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych w III kwartale 2023 r.

Opracował:

Departament Systemu Płatniczego
Wydział Analiz Instrumentów Płatniczych

Narodowy Bank Polski
00-919 Warszawa
ul. Świętokrzyska 11/21
tel.: +48 22 185 10 00
faks.: +48 22 185 10 10
www.nbp.pl

Niniejsze opracowanie i jego poprzednie edycje dostępne są na stronie internetowej NBP
<https://nbp.pl/system-platniczy/dane-i-analazy/transakcje-oszukancze/>

© Copyright Narodowy Bank Polski, 2024

Spis treści

Wstęp	3
Streszczenie	4
1. Transakcje oszukańcze przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych	5
2. Transakcje oszukańcze przy użyciu kart płatniczych	7
2.1. Transakcje oszukańcze – dane od agentów rozliczeniowych	7
2.2. Transakcje oszukańcze – dane od banków	10
3. Transakcje oszukańcze dokonane przy użyciu polecenia przelewu	16
Spis wykresów	19
Spis tabel	21

Wstęp

Przygotowywanie materiału pt. *Informacja o transakcjach oszukańczych dokonanych przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych* ma na celu wspomaganie realizacji wynikającego z art. 17 ust. 4 pkt 3 ustawy o Narodowym Banku Polskim ustawowego zadania Zarządu NBP, jakim jest dokonanie okresowej oceny rozliczeń pieniężnych.

W pierwszym rozdziale materiału zaprezentowano dane o liczbie oraz wartości transakcji oszukańczych dokonanych przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych oraz ich udział we wszystkich transakcjach przeprowadzonych z wykorzystaniem tych instrumentów. Ponadto przedstawiono strukturę transakcji oszukańczych według użytych instrumentów.

Rozdział drugi dotyczy oszustw kartami płatniczymi. Przedstawiono w nim bardziej szczegółowe dane o tych oszustwach, m.in. ich liczbę, wartość oraz straty poniesione przez wystawców tych kart. Zaprezentowano także informacje dotyczące struktury i miejsca dokonania transakcji oszukańczych oraz ich udziału we wszystkich transakcjach dokonanych kartami płatniczymi. W rozdziale przedstawiono dane z dwóch perspektyw (źródeł): agentów rozliczeniowych oraz wydawców kart płatniczych.

W rozdziale trzecim opisano natomiast szczegółowe informacje o oszustwach przy użyciu polecenia przelewu, prezentując ich liczbę, wartość oraz strukturę.

Streszczenie

Na podstawie informacji zgromadzonych przez NBP za III kw. 2023 r. można stwierdzić, że:

- Według danych otrzymanych od banków, liczba transakcji oszukańczych bezgotówkowymi instrumentami płatniczymi zwiększyła się o 9,0% w porównaniu z II kw. 2023 r. Wzrost (19,8%) odnotowano również w przypadku wartości tych transakcji. Średnia wartość transakcji oszukańczej w III kw. 2023 r. wyniosła 1 061,3 zł (wzrost o 95,9 zł).
- W analizowanym okresie dokonano transakcji oszukańczych tylko z użyciem kart płatniczych i poleceń przelewu. Skala tych oszustw była nadal niewielka. Liczba i wartość transakcji oszukańczych stanowiły, odpowiednio 0,002% liczby i 0,0005% wartości wszystkich operacji realizowanych kartami płatniczymi i poleceniami przelewu.
- Zgodnie z danymi przekazanymi przez agentów rozliczeniowych, w III kwartale 2023 r. odnotowano prawie 8,0 tys. operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych na kwotę ponad 6,2 mln zł, co względem poprzedzającego kwartału oznacza spadek liczby takich transakcji o 10,2% oraz ich wartości o 19,7%. Relacja liczby i wartości oszustw do liczby i wartości wszystkich operacji z użyciem kart płatniczych zmniejszyła się i wyniosła odpowiednio 0,0003% i 0,004%.
- Według danych przekazanych przez banki, w III kw. 2023 r. dokonano ponad 70,0 tys. operacji oszukańczych kartami płatniczymi na kwotę prawie 24,2 mln zł, co w porównaniu z II kw. oznacza wzrost liczby takich transakcji o 10,9% i ich wartości o 12,7%. Udziały liczby oraz wartości transakcji oszukańczych we wszystkich transakcjach kartami płatniczymi zwiększyły się względem poprzedniego okresu i wyniosły, odpowiednio, 0,003% i 0,008%. Wskaźniki te sugerują, że Polska pozostaje jednym z najbezpieczniejszych krajów w UE pod względem skali oszustw z użyciem kart płatniczych.
- Dominującą część oszustw z użyciem kart płatniczych stanowiły transakcje bez fizycznego udziału karty, dokonane poza Polską, a w przypadku polecenia przelewu transakcje dokonane w środowisku internetowym (przeglądarka internetowa, dedykowana aplikacja).
- W III kw. 2023 r. odnotowano 8 747 oszustw przy użyciu polecenia przelewu na kwotę prawie 59,4 mln zł. W porównaniu z poprzedzającym kwartałem nastąpił spadek liczby (o 4,0%), oraz wzrost wartości (o 23,0%) transakcji oszukańczych. Oszustwa przy użyciu polecenia przelewu stanowiły 0,00085% liczby i 0,00037% wartości wszystkich operacji dokonanych tym instrumentem płatniczym.
- W analizowanym okresie nie zanotowano żadnych transakcji oszukańczych przy użyciu polecenia zapłaty oraz czeków.

1. Transakcje oszukańcze przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych

W III kw. 2023 r. nastąpił wzrost liczby operacji oszukańczych ogółem, odnotowano je z użyciem kart płatniczych i poleceń przelewu. Nie odnotowano żadnych transakcji oszukańczych z wykorzystaniem polecenia zapłaty oraz czeków.

Z danych otrzymanych od banków za III kw. 2023 r. wynika, że liczba transakcji oszukańczych dokonanych kartami płatniczymi oraz poleceniami przelewu zwiększyła się w porównaniu z II kw. 2023 r. o 9,0% (tabela 1). Wzrosła także (o 19,8%) wartość takich transakcji. Średnia wartość transakcji oszukańczej w III kw. 2023 r. wyniosła 1 061,3 zł (tabela 2).

Tabela 1. Liczba operacji oszukańczych przy użyciu poszczególnych bezgotówkowych instrumentów płatniczych w II oraz III kwartale 2023 r. – dane od banków

Operacje oszukańcze	2023 Q2	2023 Q3	Zmiana %	Udział %
Karty płatnicze	63 150	70 002	10,9%	88,9%
Polecenie przelewu	9 115	8 747	-4,0%	11,1%
Ogółem	72 265	78 749	9,0%	100,0%

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Tabela 2. Wartość operacji oszukańczych przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych w II oraz III kwartale 2023 r. – dane od banków

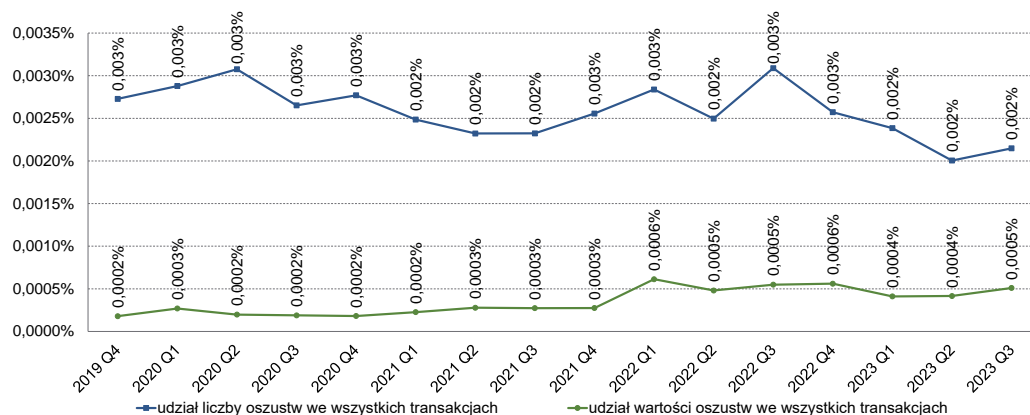
Operacje oszukańcze	2023 Q2	2023 Q3	Zmiana %	Udział %	Średnia 2023 Q2	Średnia 2023 Q3
Karty płatnicze	21 472 470	24 190 312	12,7%	28,9%	340,0	345,6
Polecenie przelewu	48 291 982	59 384 940	23,0%	71,1%	5 298,1	6 789,2
Ogółem	69 764 452	83 575 252	19,8%	100,0%	965,4	1 061,3

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Udziały liczby oraz wartości transakcji oszukańczych we wszystkich transakcjach dokonanych kartami płatniczymi oraz poleceniem przelewu zwiększyły się w III kw. 2023 r. Mimo to, od wielu lat utrzymują się one na bardzo niskim poziomie (wykres 1). Biorąc pod uwagę te wskaźniki, Polska jest jednym z liderów w rankingu najbezpieczniejszych krajów w UE pod względem skali oszustw. W maju 2023 r. EBC opublikował krótki raport o transakcjach oszukańczych, który wskazuje na tendencję spadkową transakcji oszukańczych w UE w ostatnich latach¹.

¹ *Report on card fraud in 2020 and 2021, 2023*, Opracowanie dostępne na stronie internetowej: <https://www.ecb.europa.eu/pub/cardfraud/html/ecb.cardfraudreport202305-5d832d6515.en.html>

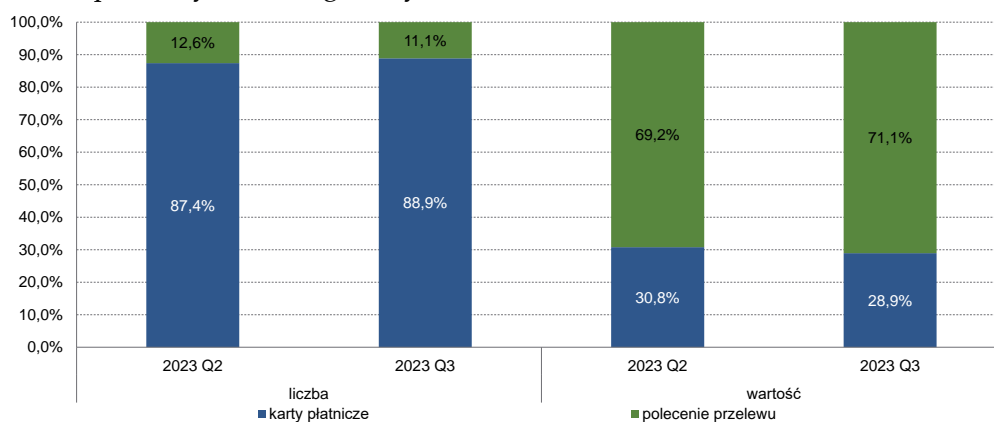
Wykres 1. Udziały liczby i wartości oszustw we wszystkich transakcjach kartami płatniczymi oraz poleceniach przelewu w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. – dane od banków

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

W analizowanym okresie transakcje kartami stanowiły 88,9% ogólnej liczby oszustw i 28,9% ich wartości. Natomiast udziały te dla płatności realizowanych poleceniem przelewu wyniosły, odpowiednio, 11,1% i 71,1% (wykres 2).

Wykres 2. Struktura operacji oszukańczych przy użyciu poszczególnych bezgotówkowych instrumentów płatniczych według liczby i wartości w II oraz III kw. 2023 r. – dane od banków

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

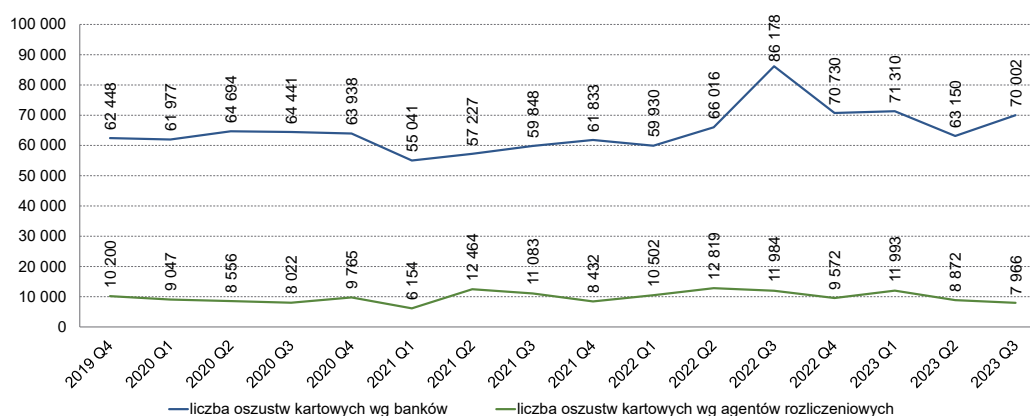
2. Transakcje oszukańcze przy użyciu kart płatniczych

Dane o oszustwach dokonanych kartami płatniczymi przekazywane są do Narodowego Banku Polskiego przez:

- agentów rozliczeniowych,
- banki wydające karty płatnicze.

Z uwagi na różny zakres dokonanych kartami płatniczymi oszustw ujmowanych w sprawozdaniach tych podmiotów występuje trwała rozbieżność w danych przekazywanych przez agentów rozliczeniowych oraz banki.

Wykres 3. Liczba oszustw według banków i agentów rozliczeniowych w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r.

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków i agentów rozliczeniowych

Dane od agentów rozliczeniowych nie uwzględniają:

- transakcji dokonanych w bankomatach kartami skradzionymi lub kartami sfałszowanymi,
- transakcji oszukańczych dokonanych poza granicami kraju kartami wydanymi w Polsce.

Dane z banków nie obejmują natomiast transakcji oszukańczych dokonanych w Polsce kartami wydanymi w innych krajach.

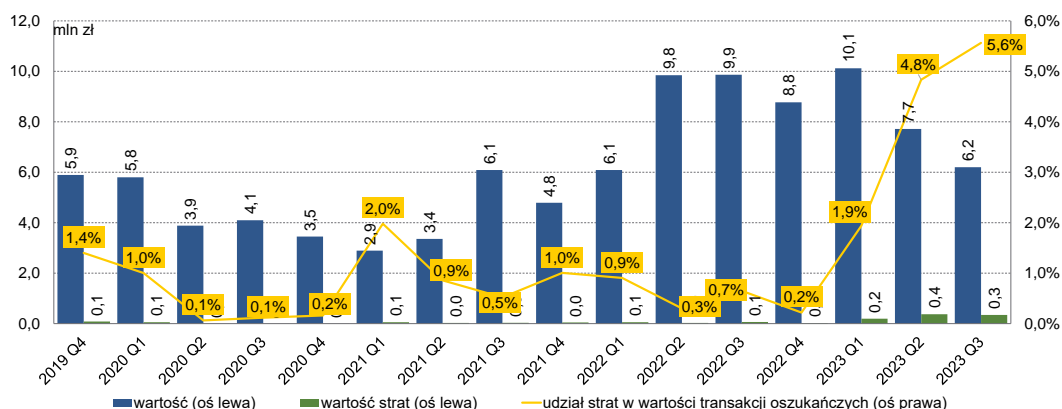
2.1. Transakcje oszukańcze – dane od agentów rozliczeniowych

W III kw. 2023 r., według danych pochodzących od agentów rozliczeniowych, odnotowano 7 966 operacji oszukańczych dokonanych kartami płatniczymi na kwotę 6 201 tys. zł (wykresy 4 i 5). Straty poniesione przez agentów rozliczeniowych wyniosły 345 tys. zł, co stanowiło 5,6% wartości oszustw dokonanych w tym okresie.

W porównaniu z II kwartałem 2023 r. nastąpił:

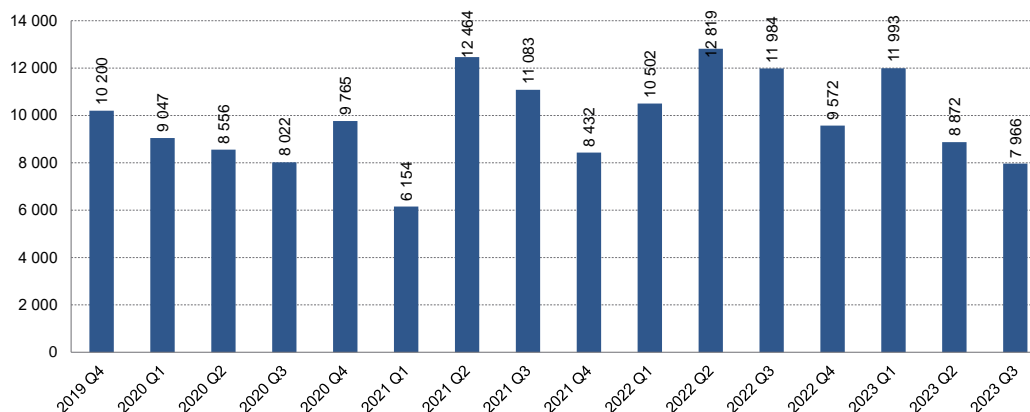
- spadek o 10,2% liczby i o 19,7% wartości oszustw dokonanych kartami,
- wzrost udziału strat w wartości transakcji oszukańczych o 0,8 pkt. procentowego.

Wykres 4. Wartość operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych oraz wartość strat poniesionych przez agentów rozliczeniowych w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od agentów rozliczeniowych

Wykres 5. Liczba operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych

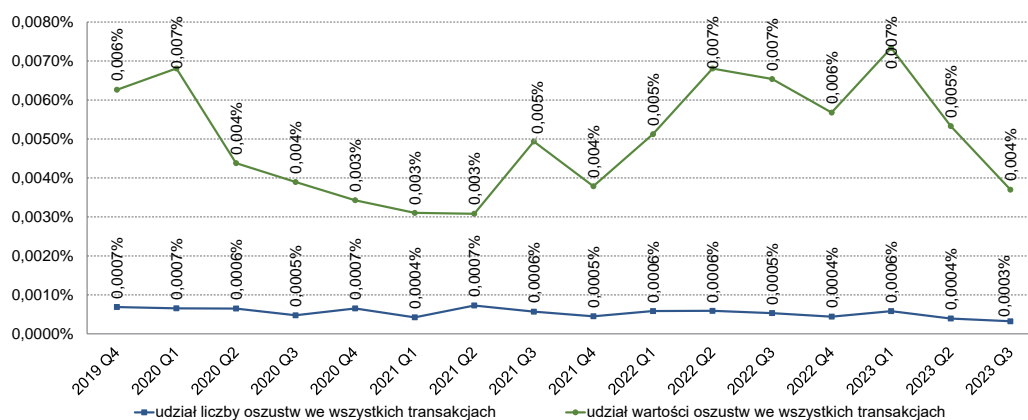

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od agentów rozliczeniowych

Skala transakcji oszukańczych odnotowanych w analizowanym okresie zmniejszyła się względem poprzedniego kwartału. W związku z tym, spadła także do 0,004% relacja wartości transakcji oszukańczych do wartości wszystkich transakcji kartami płatniczymi zareportowanych przez agentów rozliczeniowych za III kw. 2023 r. Analogiczny wskaźnik dla liczby operacji osiągnął historycznie najniższy poziom – 0,0003% (wykres 6).

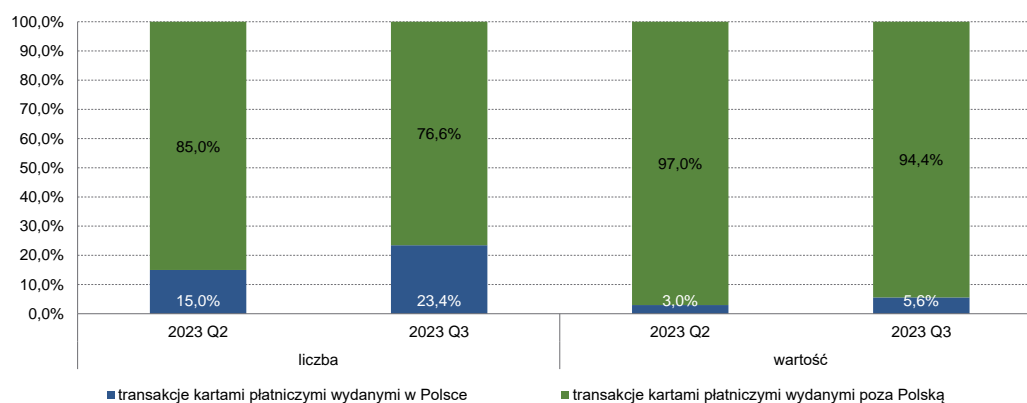
Wśród operacji oszukańczych duży udział miały transakcje dokonane kartami płatniczymi wydanymi poza Polską. Pod względem liczby stanowiły one 76,6%, natomiast pod względem wartości 94,4% takich operacji (wykres 7).

Wykres 6. Udział liczby i wartości oszustw we wszystkich transakcjach kartami płatniczymi w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od agentów rozliczeniowych

Wykres 7. Struktura operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych według liczby i wartości w II oraz III kw. 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od agentów rozliczeniowych

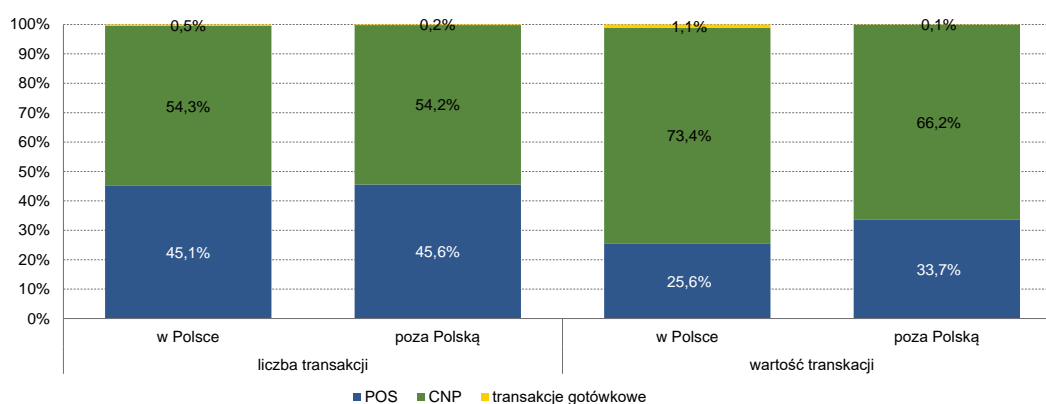
Dostępne dane (tabela 3) wskazują, że większość transakcji oszukańczych (pod względem ich liczby) przy użyciu kart płatniczych wydanych poza Polską dokonana jest bez fizycznego udziału karty (CNP – *card not present*), a więc najprawdopodobniej w Internecie (54,2%). Udział takich transakcji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych wydanych w Polsce był podobny i III kw. 2023 r. wyniósł 54,3%. Wartość transakcji oszukańczych typu CNP stanowiła 73,4% oraz 66,2% oszukańczych transakcji płatniczych dokonanych kartami wydanyymi, odpowiednio, w Polsce oraz poza jej granicami (wykres 8). Wdrożenie standardów EMV oraz SCA (*Strong Customer Authentication*) powoduje, że dokonanie oszustwa kartą płatniczą w urządzeniach zainstalowanych na terytorium Polski (np. POS, bankomat) jest utrudnione. Dlatego też znacznie częściej takie oszustwa występują w transakcjach realizowanych w Internecie.

Tabela 3. Liczba i wartość operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych w III kw. 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych

Operacje oszukańcze	Operacja kartami wydanymi w Polsce		Operacja kartami wydanymi poza Polską		Ogółem	
	transakcje	udział %	transakcje	udział %	transakcje	udział %
Liczba transakcji						
W urządzeniach akceptujących karty płatnicze (terminale POS)	832	45,1%	2 745	45,6%	3 577	45,5%
w tym: operacje zbliżeniowe	765	41,5%	1 858	30,8%	2 623	33,3%
Card Not Present (CNP)	1 001	54,3%	3 266	54,2%	4 267	54,2%
Transakcje gotówkowe	10	0,5%	12	0,2%	22	0,3%
Ogółem	1 843	100%	6 023	100%	7 866	100%
Wartość transakcji w złotych						
W urządzeniach akceptujących karty płatnicze (terminale POS)	87 106	25,6%	1 957 696	33,7%	2 044 802	33,3%
w tym: operacje zbliżeniowe	46 091	13,5%	677 648	11,7%	723 739	11,8%
Card Not Present (CNP)	250 008	73,4%	3 842 790	66,2%	4 092 797	66,6%
Transakcje gotówkowe	3 700	1,1%	4 750	0,1%	8 450	0,1%
Ogółem	340 813	100%	5 805 236	100%	6 146 049	100%

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od agentów rozliczeniowych

Wykres 8. Struktura transakcji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych w III kw. 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od agentów rozliczeniowych

2.2. Transakcje oszukańcze – dane od banków

Przekazane przez banki dane o operacjach oszukańczych przy użyciu kart płatniczych dotyczą oszustw dokonanych na terenie kraju i poza jego granicami kartami wydanymi przez te banki. Według tych danych w III kw. 2023 r. dokonano 70 002 operacje oszukańcze kartami płatniczymi na kwotę 24 190 tys. zł. Straty poniesione przez wydawców kart wynosiły 2 450 tys. zł, co stanowiło 10,1% wartości transakcji oszukańczych w analizowanym okresie.

W porównaniu z II kwartałem 2023 r. nastąpił:

- wzrost o 10,9% liczby i o 12,7% wartości oszustw dokonanych kartami,
- wzrost udziału strat w wartości transakcji oszukańczych o 0,8 pkt. procentowego (wykresy 9 i 10).

Tabela 4. Liczba operacji oszukańczych w II oraz III kw. 2023 r. – dane od banków

Operacje oszukańcze	2023 Q2	2023 Q3	Zmiana %	Udział %
Karty zgubione / skradzione	9 532	9 512	-0,2%	13,6%
Karty nieotrzymane	0	0	-	0,0%
Karty sfalszowane	2 516	2 776	10,3%	4,0%
Inne	51 102	57 714	12,9%	82,4%
Ogółem	63 150	70 002	10,9%	100,0%

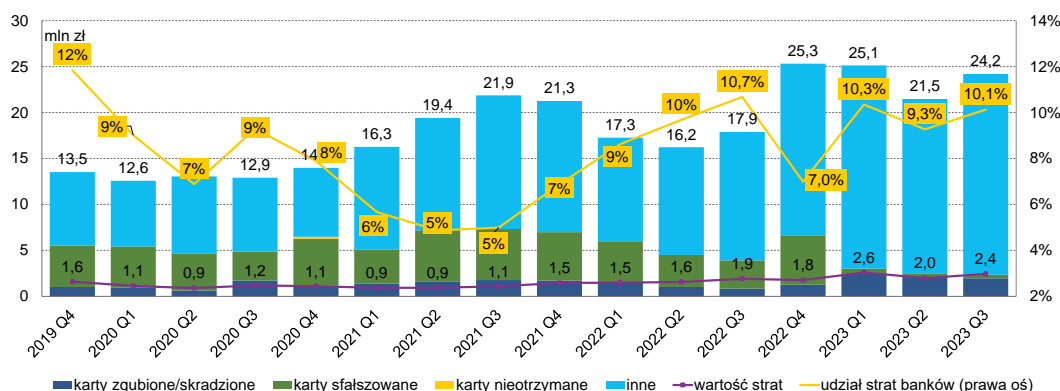
Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Tabela 5. Wartość operacji oszukańczych w II oraz III kw. 2023 r. (w zł) – dane od banków

Operacje oszukańcze	2023 Q2	2023 Q3	Zmiana %	Udział %	Średnia 2023 Q2	Średnia 2023 Q3
Karty zgubione / skradzione	2 096 980	1 963 657	- 6,4 %	8,1%	219,99	206,44
Karty nieotrzymane	0	0	-	0,0%	-	-
Karty sfalszowane	404 521	381 457	- 5,7 %	1,6%	160,78	137,41
Inne	18 970 969	21 845 198	+ 15,2 %	90,3%	371,24	378,51
Ogółem	21 472 470	24 190 312	+ 12,7 %	100,0%	340,02	345,57

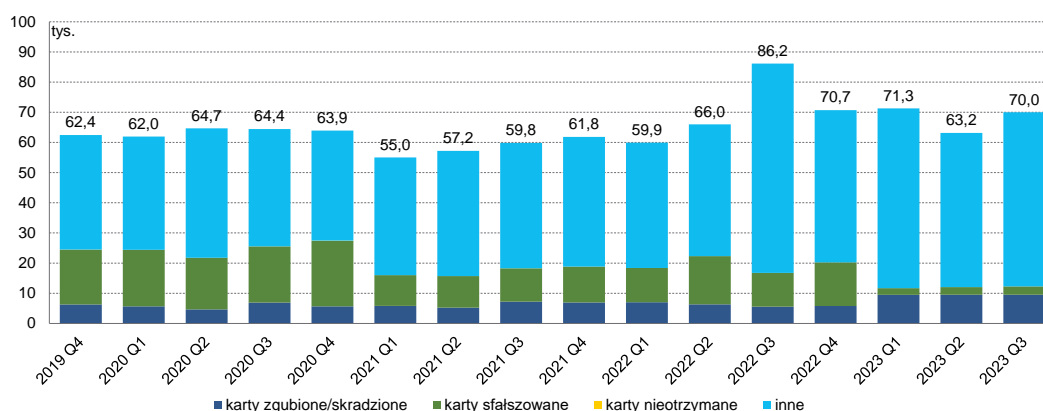
Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Wykres 9. Wartość operacji oszukańczych z wykorzystaniem kart płatniczych oraz wartość strat poniesionych przez banki w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. w podziale na rodzaje operacji oszukańczych – dane od banków

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Wykres 10. Liczba operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. w podziale na rodzaje operacji oszukańczych – dane od banków

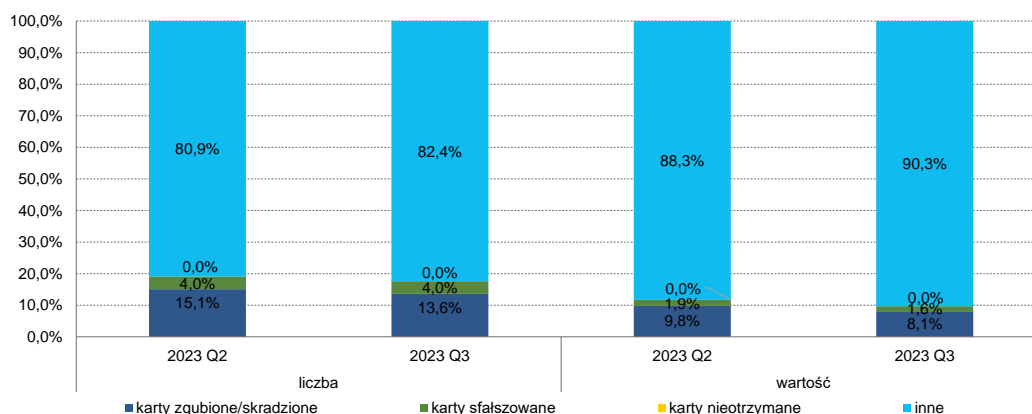

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Z informacji przekazanych przez banki wynika, że w III kw. 2023 r. pod względem liczby:

- dominowały oszustwa w kategorii inne, w której banki przekazują informacje głównie o transakcjach dokonanych z wykorzystaniem danych karty płatniczej bez jej fizycznej obecności; 82,4% ogółu oszustw (57 714 przypadki na kwotę 21 846 tys. zł);
- oszustwa kartami zgubionymi lub skradzionymi stanowiły 13,6% ogółu oszustw (9 512 przypadków na kwotę 1 964 tys. zł);
- oszustwa kartami sfalszowanymi miały czteroprocentowy udział w ogóle oszustw (2 776 przypadków na kwotę 382 tys. zł);
- nie odnotowano oszustw przy użyciu kart nieotrzymanych.

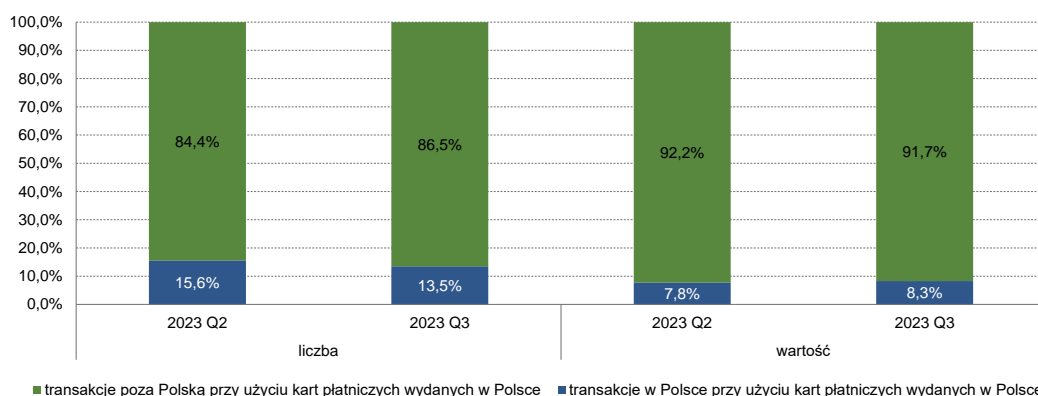
Wykres 11. Struktura operacji oszukańczych kartami płatniczymi według liczby i wartości w II oraz III kwartale 2023 r. – dane od banków

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Wśród transakcji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych dominują operacje dokonane za granicą kartami wydanymi w Polsce. Operacje te stanowiły 86,5% liczby i 91,7% wartości transakcji oszukańczych (wykres 12).

Wykres 12. Struktura operacji oszukańczych kartami płatniczymi według liczby i wartości w II oraz III kw. 2023 r. – dane od banków

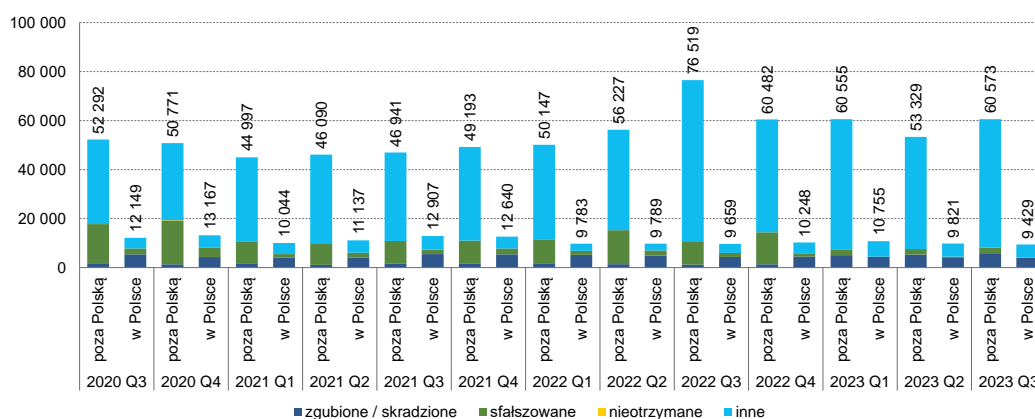

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

W III kw. 2023 r. poza granicami kraju dokonano 60 573 transakcje oszukańcze kartami płatniczymi, podczas gdy w Polsce 9 429. Pod względem wartości odnotowanych oszustw dysproporcja ta była jeszcze większa: transakcje dokonane poza Polską – 22,2 mln zł, a w kraju – 2,0 mln zł (wykresy 13 i 14).

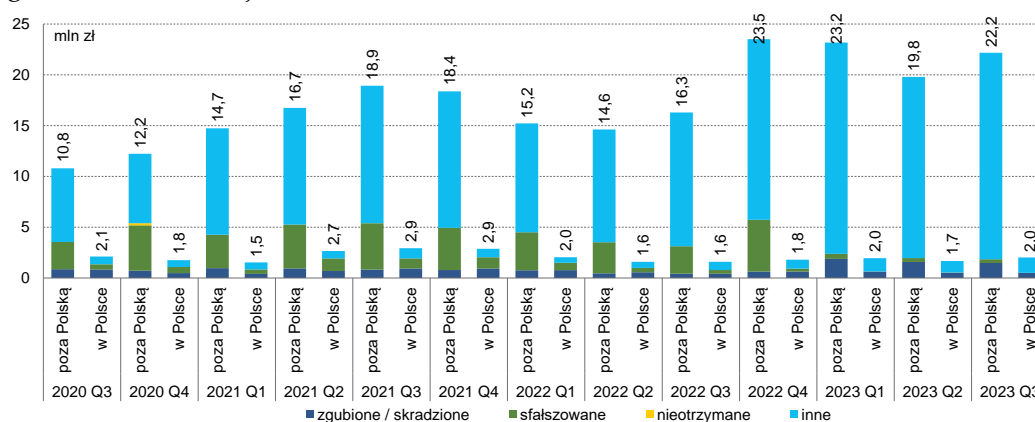
Dominujący udział wśród oszukańczych transakcji bezgotówkowych stanowią płatności realizowane bez użycia karty (typu CNP), np. w sklepach internetowych. W III kw. 2023 r. pod względem liczby oraz wartości stanowiły one, odpowiednio, 87,9% i 90,4% oszukańczych transakcji bezgotówkowych dokonanych zarówno kartami wydanymi w Polsce, jak i poza jej granicami (wykresy 15 i 16).

Wykres 13. Struktura operacji oszukańczych kartami płatniczymi w podziale na rodzaje oszustw według liczby transakcji w okresie III kw. 2020 r. – III kw. 2023 r. – dane od banków

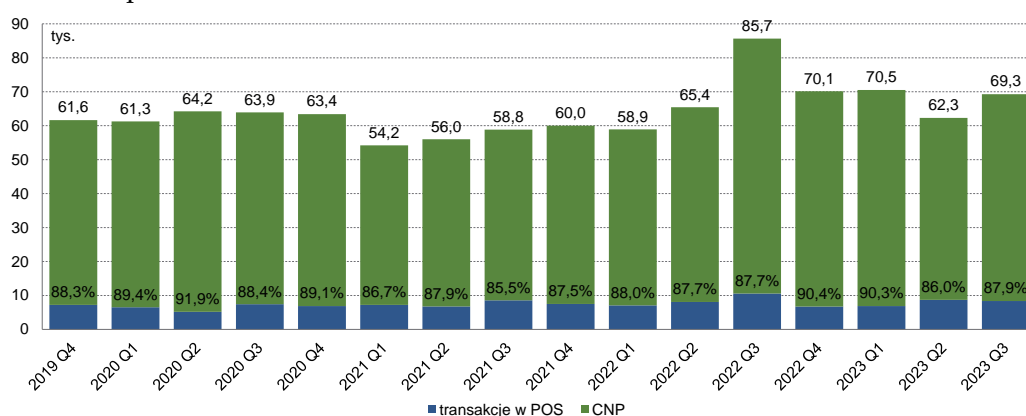
Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Wykres 14. Struktura operacji oszukańczych kartami płatniczymi w podziale na rodzaje oszustw według wartości transakcji w okresie III kw. 2020 r. – III kw. 2023 r. – dane od banków

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Wykres 15. Struktura liczby bezgotówkowych operacji oszukańczych w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. w podziale na dokonane w terminalach POS i CNP – dane od banków

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

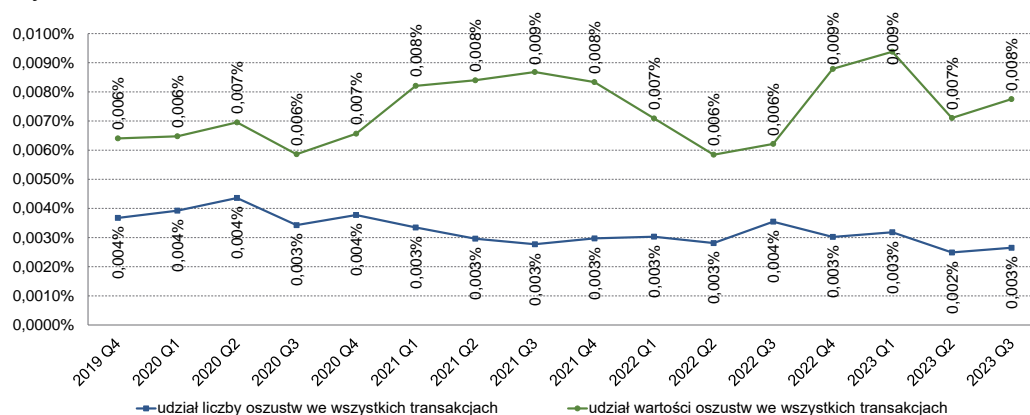
Wykres 16. Struktura wartości bezgotówkowych operacji oszukańczych w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. w podziale na dokonane w terminalach POS i CNP – dane od banków

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

W III kw. 2023 r. transakcje oszukańcze kartami płatniczymi stanowiły 0,003% liczby i 0,008% wartości transakcji gotówkowych i bezgotówkowych dokonanych tymi instrumentami płatniczymi wydanymi przez banki raportujące do NBP. W poprzedzającym kwartale udziały te były nieznacznie niższe. Porównanie ich z analogicznymi wskaźnikami dla innych krajów UE pozwala stwierdzić, że Polska od wielu lat jest jednym z najbezpieczniejszych krajów pod względem oszustw realizowanych z wykorzystaniem kart płatniczych.

Wykres 17. Udział procentowy liczby i wartości oszustw we wszystkich transakcjach kartami płatniczymi w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. – dane od banków

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Największy udział w liczbie operacji oszukańczych w III kw. 2023 r. miały transakcje typu CNP dokonane poza Polską (82,4%) oraz transakcje realizowane w POS w Polsce, które stanowiły 7,9% tych operacji. Najmniej transakcji oszukańczych z wykorzystaniem kart płatniczych dotyczy operacji gotówkowych (kategorie bankomat oraz inne gotówkowe w tabeli 6).

Tabela 6. Najczęściej występujące oszustwa przy użyciu kart płatniczych w podziale na rodzaj transakcji oraz terytorium w III kw. 2023 r. – dane od banków

	Liczba transakcji oszukańczych dokonanych:		Wartość transakcji oszukańczych dokonanych:	
	w Polsce	poza Polską	w Polsce	poza Polską
POS	7,92%	4,01%	2,68%	6,67%
CNP	4,67%	82,36%	3,93%	84,32%
Bankomat	0,87%	0,16%	1,72%	0,66%
Inne gotówkowe	0,01%	0,00%	0,01%	0,00%

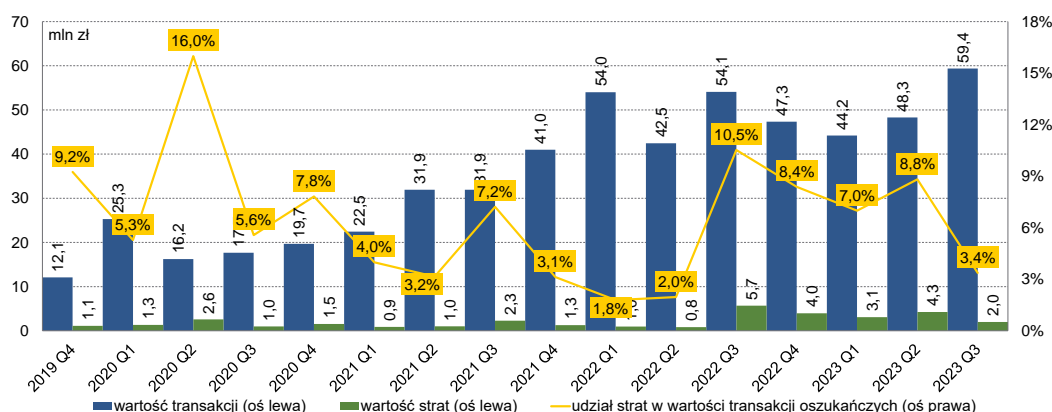
Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

3. Transakcje oszukańcze dokonane przy użyciu polecenia przelewu

W III kw. 2023 r. odnotowano 8 747 oszustw przy użyciu polecenia przelewu na kwotę 59 384 940 zł. Strat poniesione przez banki wyniosły 2 003 tys. zł, co stanowiło 3,4% wartości transakcji oszukańczych dokonanych w tym okresie z wykorzystaniem wspomnianego instrumentu płatniczego (wykres 18). W porównaniu z II kwartałem 2023 r. nastąpił:

- spadek o 4,0% liczby i wzrost o 23,0% wartości transakcji oszukańczych przy użyciu polecenia przelewu,
- spadek udziału strat w wartości transakcji oszukańczych z wykorzystaniem polecenia przelewu o 5,4 pkt. procentowego.

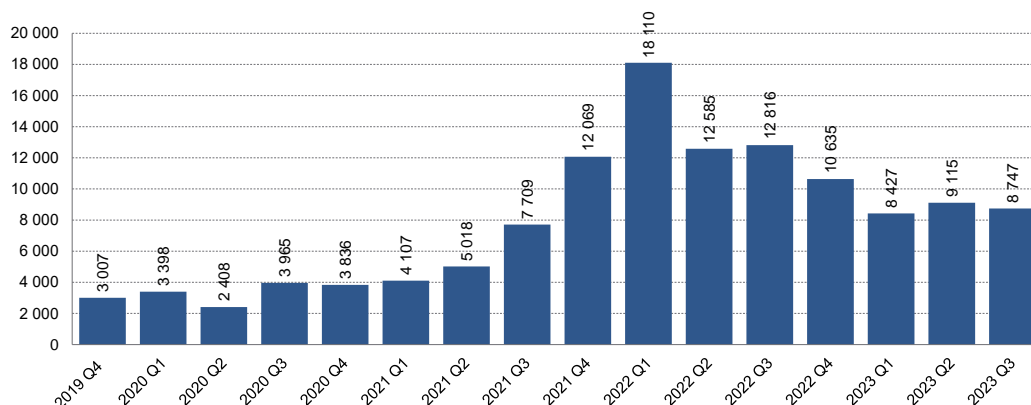
Wykres 18. Wartość operacji oszukańczych oraz wartość strat poniesionych przez banki z wykorzystaniem polecenia przelewu w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r.

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Średnia wartość oszukańczego polecenia przelewu zrealizowanego w III kw. 2023 r. wyniosła 6 789 zł (wzrost o 28,1% względem poprzedzającego kwartału). W analizowanym okresie odnotowano historycznie największą wartość transakcji oszukańczych dokonanych poleceniem przelewu (wykres 18).

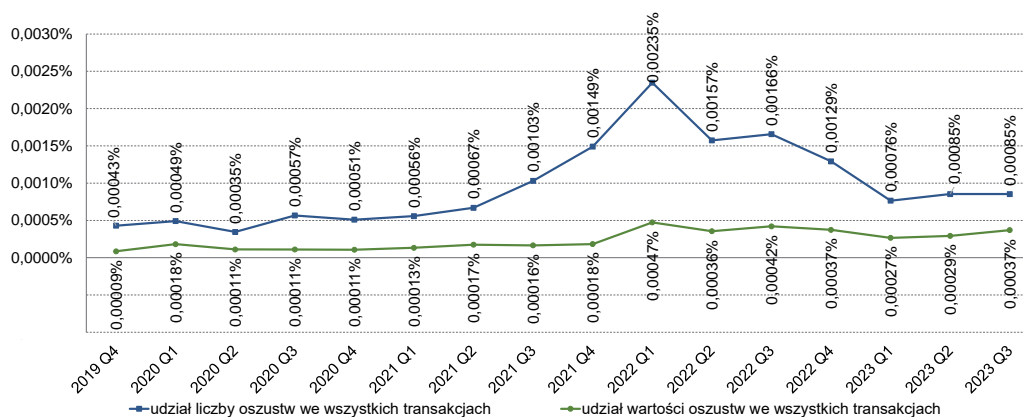
Wykres 19. Liczba operacji oszukańczych z wykorzystaniem polecenia przelewu w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. – dane od banków

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Po wyraźnym wzroście w I kw. 2022 r. udziały transakcji oszukańczych w liczbie i wartości wszystkich płatności poleceniem przelewu kształtują się stabilnie. W III kw. 2023 r. wskaźniki te wzrosły nieznacznie (wykres 20).

Wykres 20. Udział procentowy liczby i wartości oszustw we wszystkich transakcjach polecenia przelewu w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. – dane od banków

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

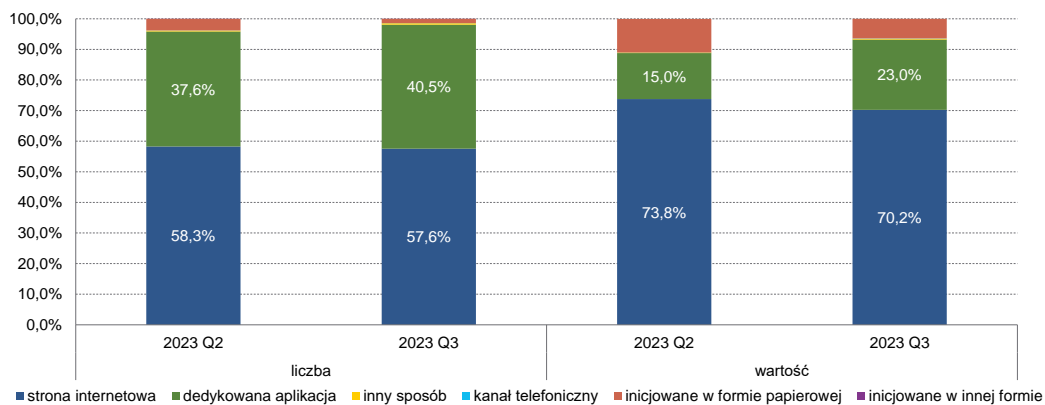
Liczbowo najwięcej transakcji oszukańczych dokonuje się na stronach internetowych oraz w dedykowanych aplikacjach, w III kw. 2023 r. stanowiły one, odpowiednio, 57,6% oraz 40,5% wszystkich transakcji oszukańczych poleceniem przelewu. Nieco inaczej wygląda struktura tych transakcji pod względem ich wartości – 70,2% przypada na strony internetowe, a 23,0% na dedykowane aplikacje.

Tabela 7. Liczba operacji oszukańczych przy użyciu polecenia przelewu w II oraz III kw. 2023 r. – dane od banków

Operacje oszukańcze	2023 Q2	2023 Q3	Zmiana %	Udział % 2023 Q3
Liczba transakcji				
przeglądarka internetowa	5 312	5 035	-5,2%	57,6%
dedykowana aplikacja	3426	3543	3,4%	40,5%
inny sposób	28	43	53,6%	0,5%
kanal telefoniczny	3	2	-33,3%	0,0%
inicjowane w formie papierowej	345	123	-64,3%	1,4%
inicjowane w innej formie	1	1	0,0%	0,0%
Ogółem	9 115	8 747	-4,0%	100,0%
Wartość transakcji w złotych				
przeglądarka internetowa	35 620 779	41 702 798	17,1%	70,2%
dedykowana aplikacja	7 256 660	13 648 220	88,1%	23,0%
inny sposób	91 465	188 086	105,6%	0,3%
kanal telefoniczny	9 459	47 926	406,7%	0,1%
inicjowane w formie papierowej	5 303 619	3 788 911	-28,6%	6,4%
inicjowane w innej formie	10 000	9 000	-10,0%	0,0%
Ogółem	48 291 982	59 384 940	23,0%	100,0%

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Wykres 21. Struktura operacji oszukańczych przy użyciu polecenia przelewu według liczby i wartości w II oraz III kw. 2023 r. – dane od banków

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Spis wykresów

Wykres 1. Udziały liczby i wartości oszustw we wszystkich transakcjach kartami płatniczymi oraz poleceniach przelewu w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. – dane od banków	6
Wykres 2. Struktura operacji oszukańczych przy użyciu poszczególnych bezgotówkowych instrumentów płatniczych według liczby i wartości w II oraz III kw. 2023 r. – dane od banków ...	6
Wykres 3. Liczba oszustw według banków i agentów rozliczeniowych w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r.....	7
Wykres 4. Wartość operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych oraz wartość strat poniesionych przez agentów rozliczeniowych w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych	8
Wykres 5. Liczba operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych	8
Wykres 6. Udział liczby i wartości oszustw we wszystkich transakcjach kartami płatniczymi w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych	9
Wykres 7. Struktura operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych według liczby i wartości w II oraz III kw. 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych.....	9
Wykres 8. Struktura transakcji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych w III kw. 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych.....	10
Wykres 9. Wartość operacji oszukańczych z wykorzystaniem kart płatniczych oraz wartość strat poniesionych przez banki w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. w podziale na rodzaje operacji oszukańczych – dane od banków	11
Wykres 10. Liczba operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. w podziale na rodzaje operacji oszukańczych – dane od banków	12
Wykres 11. Struktura operacji oszukańczych kartami płatniczymi według liczby i wartości w II oraz III kwartale 2023 r. – dane od banków.....	12
Wykres 12. Struktura operacji oszukańczych kartami płatniczymi według liczby i wartości w II oraz III kw. 2023 r. – dane od banków	13
Wykres 13. Struktura operacji oszukańczych kartami płatniczymi w podziale na rodzaje oszustw według liczby transakcji w okresie III kw. 2020 r. – III kw. 2023 r. – dane od banków	13
Wykres 14. Struktura operacji oszukańczych kartami płatniczymi w podziale na rodzaje oszustw według wartości transakcji w okresie III kw. 2020 r. – III kw. 2023 r. – dane od banków	14
Wykres 15. Struktura liczby bezgotówkowych operacji oszukańczych w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. w podziale na dokonane w terminalach POS i CNP – dane od banków	14
Wykres 16. Struktura wartości bezgotówkowych operacji oszukańczych w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. w podziale na dokonane w terminalach POS i CNP – dane od banków	14

Wykres 17. Udział procentowy liczby i wartości oszustw we wszystkich transakcjach kartami płatniczymi w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. – dane od banków	15
Wykres 18. Wartość operacji oszukańczych oraz wartość strat poniesionych przez banki z wykorzystaniem polecenia przelewu w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r.....	16
Wykres 19. Liczba operacji oszukańczych z wykorzystaniem polecenia przelewu w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. – dane od banków	17
Wykres 20. Udział procentowy liczby i wartości oszustw we wszystkich transakcjach polecenia przelewu w okresie IV kw. 2019 r. – III kw. 2023 r. – dane od banków	17
Wykres 21. Struktura operacji oszukańczych przy użyciu polecenia przelewu według liczby i wartości w II oraz III kw. 2023 r. – dane od banków	18

Spis tabel

Tabela 1. Liczba operacji oszukańczych przy użyciu poszczególnych bezgotówkowych instrumentów płatniczych w II oraz III kwartale 2023 r. – dane od banków	5
Tabela 2. Wartość operacji oszukańczych przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych w II oraz III kwartale 2023 r. – dane od banków	5
Tabela 3. Liczba i wartość operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych w III kw. 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych	10
Tabela 4. Liczba operacji oszukańczych w II oraz III kw. 2023 r. – dane od banków	11
Tabela 5. Wartość operacji oszukańczych w II oraz III kw. 2023 r. (w zł) – dane od banków	11
Tabela 6. Najczęściej występujące oszustwa przy użyciu kart płatniczych w podziale na rodzaj transakcji oraz terytorium w III kw. 2023 r. – dane od banków	15
Tabela 7. Liczba operacji oszukańczych przy użyciu polecenia przelewu w II oraz III kw. 2023 r. – dane od banków	18

nbp.pl

